ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 120, Eylül 2021, s. 25-35

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.52050>

Yayın Geliř Tarihi / Article Arrival Date
8.07.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.09.2021

Doç. Dr. Elif AKTUĞ

Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzikoloji Bölümü
aktugelif@gmail.com

OPERA SANATI VE HERMENEUTİK- IL POSTINO ÖRNEĞİ

Öz

Şilili yazar Antonio Skármeta'nın, *Ardiente paciencia* başlıklı romanından, *Il Postino* adıyla önce sinemaya daha sonra da opera sahnesine aktarılan eser, metin ve müzik yoluyla, dünyamızı okumanın veya yeniden incelemenin gerekliliğini, yorumlama stratejilerimizi, dilin ekolojik, çevresel bağlam ve koşullarını gözler önüne serer (Randall, 2017). Metin, esasen anlatının dilsel karmaşıklığıyla ilişkili olarak, kendi yorumlama etkinliğimizin bilinçli farkındalığıyla bizi karşı karşıya getirir. Başkarakterin sorgulamaları, zamansal ve tarihsel olarak dilbilimsel terimlerle ve müzikal temalarla belirginleşir. Opera sanatında hermeneutik, müzikal kompozisyonla tekstin semantik kavramlarını açıklamaya ve kompozitörün bakış açısını izleyiciye iletmeye yardımcı olan bir bilim olarak varlık gösterir. Operanın kompozitörü ve librettisti Daniel Catán, sözcükleri ve müziği işleyiş biçimi ile Neruda'nın şiirlerine romandan ya da filmde daha fazla vurgu yapar. Çalışmaya konu olan *Il Postino* başlıklı opera, Wilhelm Dilthey, Martin Heidegger, Hans- Georg Gadamer gibi filozofların hermeneutik ile ilgili söylemleri doğrultusunda incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Opera, Hermeneutik, Il Postino, Daniel Catán

THE ART OF OPERA AND HERMENEUTICS – THE CASE OF IL POSTINO

Abstract

The work named *Il Postino*, which was adapted from the novel *Ardiente paciencia* by the Chilean writer Antonio Skármeta, first to film and then to the opera, displays the need for reading or reexamining our world, our interpretation strategies, the ecological, environmental context and conditions of language through text and music (Randall, 2017). In relation to the linguistic complexity of the narrative, the text exposes us substantially to the cognitive awareness of our interpretive activity. The inquiries of the main character, become temporally and historically clarified through linguistic terms and musical themes. For the art of opera, hermeneutics serves as a science that helps explain the semantic concepts of the musical composition and the text, as well as conveying the perspective of the composer to the audience. In his manner of articulation in words and music, the composer and librettist of the opera, Daniel Catán, emphasizes Neruda's poems more than the novel or the film. The subject of this study, the opera *Il Postino*, is examined in accordance with the discourses on hermeneutics by philosophers such as Wilhelm Dilthey, Martin Heidegger, and Hans- Georg Gadamer.

Keywords: Opera, Hermeneutics, Il Postino, Daniel Catán

GİRİŞ

Hristiyan dünyasında temel olarak kabul edilen metinlerin gerçek ve çarpıtılmış versiyonlar sorununa yanıt vermek amacıyla geliştirilen (Bauman, 2017) hermeneutik, bildirme, haber verme, çeviri yapma, açıklama ve açıklama sanatıdır. Hermeneutik, Yunanca, “açıklamayla ilgili”, “açıklayıcı” anlamına gelen hermeneutikos sözcüğünden türer. Tanrıların habercisi/ mesajcısı/elçisi Hermes tanrıların mesajlarını ölümlülere iletir (Gadamer, 1995). Hermes, bu mesajları ölümlülere iletirken onların anlayabilecekleri bir ifade dili kullanır. Dolayısıyla; bu ifade şekli tanrıların mesajlarıyla birlikte Hermes'in yorumunu da içerir (Işık ve Serim, 2017). Genel anlamda, herhangi bir ifade, anlam, metin ya da sanat eserini yorumlama sanatı olarak tanımlanan hermeneutiğin bir diğer tanımı ise anlama öğretisi olduğudur. Teoloji, hukuk, filoloji, tarih, felsefe gibi çeşitli alanlarda kullanıma giren hermeneutikte, başka bir kültür veya başka bir dilden gelen anlam bütünlüğü, bireyin sahip olduğu dil ve kültüre tercüme edilir (Topakkaya, 2007). Hermeneutik ya da yorumsal düşünme biçimi özünde bir insanın, diğer bir insanın ürettiği kelimeleri, davranışları ya da diğer tüm yaratıcı faaliyetlerini anlama çabasıdır (Işık ve Serim, 2017).

Tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde Orta Çağ, hermeneutiğin, dinsel metinlerin uzman kişilerce yapılmış yorumları çevrelerinde kullanıldığı bir dönem olarak görülür. Rönesans ve Reform hareketlerinin etkisiyle kullanımı giderek genişleyen kavram, İncil'in mesajının asıl anlamı hakkındaki yorumlarla bilimsel tartışmaların merkezine oturur ve tarihsel kaynakların eleştirisini sistemli bilim seviyesine yükseltir (Bauman, 2017). 19. yüzyılla birlikte, sanatçının dâhi ve yaratıcı olarak ayrı bir değer haline gelmesiyle dönüşüme uğrar. Edebiyat hermeneutiği olarak da bilinen bu dalda, dehâ ürünü olan edebî metinlere, kutsal metinlerle aynı değer atfedilir (Karadeniz, 2020).

Hermeneutik tarihi sistematik anlamda ilk olarak 1900 yılında Dilthey'in *Hermeneutiğin Oluşumu* başlıklı makalesi ile irdelenmeye başlanmış olsa da (Topakkaya, 2007) hermeneutiği yorum bilgisine taşıyan, yorum bilgisini bağımsız bir araştırma alanı haline getiren Alman tarih bilimci F. D. E. Schleiermacher'dır. Sadece kutsal metinlerle sınırlı kalmadan edebî metinlerin de aynı doğru anlama çabasıyla okunmaları gerektiğini savunan ve hermeneutiğin kapsamını genişleten Schleiermacher kavramı, anlamayı ele alan bir öğreti ve metoda dönüştürmeyi amaçlar (Gadamer, 2002) ve tarihselliğe giden yolu açar.

Hermeneutiğin anlam bilimlerindeki merkezi yerini borçlu olduğu şey tarihsel bilincin doğuşudur. Hermeneutik yaklaşımçılarına göre tarih ve tarihsellik, bir süreç olarak görülür. Tarihten kopuk bir varlık, varlıktan kopuk bir tarih düşünülemez. Bu nedenle yapılan bir çalışma, yapıldığı tarihsel dönem içinde değerlendirilmeli, o bağlamda anlaşılmalı ve yorumlanmalıdır (Işık ve Serim, 2017, s. 70). Schleiermacher'den sonra hermeneutiğin en önemli temsilcisi kabul edilen W. Dilthey, insanın tarihsel bir varlık olduğuna, kendini ancak kendi tarihsel deneyimlerinden hareketle, yine kendine giden bir yol açarak tanıyabileceğine dikkat çeker. Düşünürü göre tarihsellik, insanın varlığına ilişkin bilgi edinmesinde önemli bir rol oynar (Işık ve Serim, 2017, s. 76). Dilthey'e (1997) göre, bir çağa ait olan şeyler, o çağın ilgilerinin etkisiyle meydana gelir. Tarihsel, sosyal gerçeklik içinde nesnelleşmiş olan her eser kendisine karşı daha sonraki jenerasyonlar tarafından takınılan tavra göre bir değer kazanır (Birand 1998; akt. Orman, 2017).

Dilthey'in hermeneutiğe en büyük katkısı hermeneutiği, kutsal metinleri anlama ve yorumlama olarak anlayan dar çerçeveden kurtarması ve onu tinsel bilimlerin metodu haline getirmesi olarak düşünülebilir. Felsefî hermeneutiğin ilk temsilcisi olarak düşünülen Dilthey'in temel amacı, tinsel bilimlerle doğa bilimlerinin sınırlarını belirlemek ve tinsel bilimlerin felsefî temellerini betimlemeye çalışmaktır. Dilthey, toplum ya da tin bilimlerinin doğa bilimlerinden hangi bakımdan ayrıldıkları sorusuna yanıt arar ve tin bilimlerinin yöntem bilgisi alanında önemli katkılarda bulunur (Güçlü vd., 2007; akt. Işık ve Serim, 2017). Dilthey'in tezi, tinsel bilimlerin hayat, ifade ve anlama kavramları arasındaki karşılıklı ilişkiye dayandığıdır (Topakkaya, 2007). Ona göre anlama, yaşamın temellendirilmesinin, insan deneyiminin ve etkinliklerinin dışavurumlarının yorumlanmasıdır. (Güçlü vd., 2007; akt. Işık ve Serim, 2017).

Dilthey'den sonra hermeneutiği insan varlığını anlama çabası olarak gören ve onu ontolojiyle ilişkilendiren M. Heidegger, düşüncelerini varlık ile dil arasındaki bağlantılar üzerinden temellendirir. Heidegger'e göre dil, 'varlığın evi' olarak yorumlanmakta ve varlık ancak dille kavranabilmektedir. Heidegger' de hermeneutik, insan varoluşunun temel hareketidir ve (Işık ve Serim, 2017, s. 73) Dasein'in temel bir özelliği olan yorumlama sürecini ifade eder. Almancada "Dasein" insanın varoluşsal halini ifade etmektedir ve bir özne, nesne veya cisim demek değildir. Sözcük, zamansal varoluşumuzun nasıllığını dile getirir (Ökten, 2018). Hermeneutikte "Dasein", kendi kendini anlama, oluşma ve kendisi olma olasılığıdır (Randall, 2017). Heidegger'in *Varlık ve Zaman*'da geliştirdiği bu anlama teorisi, onun bütün düşünce sistemini oluşturan temel soru ile çok yakından ilgilidir. Bu temel soru, düşünürün yeniden ortaya attığı fakat klasik ontoloji metotlarıyla cevaplanamayacak olan varlığın anlamı sorusudur. Varlık, herhangi bir varolandan farklı bir karaktere sahip olduğundan, kendisine ait bir kavram sistemine ihtiyaç duyar. İnsan, varlıkla hem bir varlık ilişkisi hem de kendisini bu varlık içinde anlamlandırdığı için bir anlama ilişkisi içerisindedir. Bu ilişki insanın varlık yapısını belirlemektedir. Varlığı anlamak hem dünyayı hem de bir anlamda bu dünyada

varolanların varlık yapılarını anlamak demektir (Topakkaya, 2007). İnsan kendisini kendinin bilincinde olmakla değil, varlıkla ilişkisi temelinde tanıyabilir. Bu nedenle Heidegger'in düşüncesi sürekli olarak varlığı hatırlamayı gerektirir (Erçatan, 2019).

Hermeneutiğe yaptığı katkılarla tanınan bir diğer felsefeci H. G. Gadamer anlamayı, insanın varolma şekli olarak anlar. Gadamer'e göre anlama, kendisinde geçmiş ve şimdiki zamanın sürekli olarak birlikte bulunduğu geleneksel birikime nüfuz etmek demektir (Topakkaya, 2007). İnsan varoluşunun sırrını anlamaya çalışan, bunu yaparken de diğer insanlarla özsel birlik kurmayı öneren bir disiplin olan hermeneutik, Gadamer'in ortaya koymuş olduğu şekliyle, tinsel bilimlerin sahip oldukları metotların ötesinde taşıdıkları gerçeklikler ile bizim dünyaya ait tecrübelerimizi yakınlaştırma çabasıdır (Topakkaya, 2007).

İnsanın tarihselliği ve dilselliği bağlamında felsefi hermeneutiğin temellerini belirlemeye çalışan Gadamer, Heidegger'in insan varoluşunun tarih, dil ve zaman deneyimine dayanan hermeneutik öğretisini hem derinleştirir hem de genişletir. İnsanın dünya hakkındaki tüm bilgisine dil aracılık eder. Dünyaya ilk yönelim bir dil öğrenmekle gerçekleşir (Işık ve Serim, 2017, s. 77). Gadamer'e göre insanın dünyada olma şeklinin dilselliği en sonunda deneyimin tüm alanına eklemlenir. Tüm deneyim insanın dünya hakkındaki bilgisinin sürekli iletişim ile gelişmesinde ve devam edip gitmesinde gerçekleşir (Gadamer, 1995).

Hermeneutiği sosyal teori açısından ele alan Anthony Giddens'in ise hermeneutik bakışı genellikle 'çifte hermeneutik' üzerinden incelenir. Sosyal teoride hermeneutik iki taraflı bir şekilde işler ki bu 'çifte hermeneutik'tir. Sosyal bilimlerde faaliyetleriyle kendisini üretenler ve tekrar tekrar üretenlerce, yani insan öznelerce anlamlı bir dünya olarak inşa edilmiş sosyal dünyayı inceler. 'İnsan özne' de insan öznelerce yapılmış dünyaları inceler ve bu yorumlanmış dünyaları tekrar yorumlar. Sosyal bilimsel kavramlar günlük söylemin bir parçası haline gelirken, sosyal bilimlerde insanların gündelik hayatlarında yarattıkları kavramlardan yararlanır. İnsan toplumsal yapıyı oluşturur, toplumsal yapı da tekrar insanı oluşturur ve bu süreç sürekli olarak tekrarlanır (Giddens, 2002, akt. Işık ve Serim, 2017)

Yukarıda adı geçen düşünürlerin sanat algıları da hermeneutikle ilgili söylemleriyle paraleldir. Örneğin; Dilthey'e göre yaşam tecrübesinin ifade edilmesi genel olarak sanatta, özel olarak ise edebiyatta en üst seviyeye ulaşır. Sanat ve edebiyattaki ifade -insani düşünce ve davranışta olduğunun aksine- yaşam tecrübesine dayanır, içsel yaşamın özgür ifadelerinden kaynaklanır (Ebû-Zeyd, 2014).

Heidegger'in sanat felsefesi ise, onun varoluş felsefesinin doğal bir uzantısı olarak ortaya çıkar, ontolojik değerler ışığında yol alır. Heidegger'in varlık felsefesi içinde şekillenen sanatla ilgili düşünceleri hakikati sanat aracılığıyla öznenin kurtarmaya çalışır. Heidegger'e göre hakikatin ifşa yollarından biri sanattır ve sanat, bireyin kendini, varoluşunu özgürce anlatabildiği tek yerdir (Çüçen, 2015 akt. Erçatan, 2019). O'na göre sanatın kökenine veya kaynak alanına bakmadan önce, modern dünyada neyin egemen olduğunu daha derinden kavramak gerekmektedir (Heidegger, 1997 akt. Erçatan, 2019).

Modern insan, modern bilim ve modern teknoloji Heidegger'de, sanatın kaynak alanını belirleyen konular arasındadır. Modern dünyada neyin egemen olduğunu, günümüz insanının Dasein'ıyla birlikte düşünmek, sanatın doğuşu hakkında yol gösterici olacaktır (Erçatan, 2019).

Heidegger sanat eserinin varlığı sorusunu bir "bilmece" sayarak bu bilmeceyi "estetik gözlem" aracılığıyla görmeyi amaçlar. Yöntem olarak hermeneutik "yorumlama döngüsü"

parolasına sadık kalır. Amacı sanat eserinin varlığını irdelemeye çalışmaktır. Hakikat, varlığın açıklığıdır, açığa çıkmasıdır ve hakiki olanın varlığıdır (Tepebaşılı, 2011).

Dil sanatına tüm sanatlar içinde ayrıcalıklı bir konum atfeden düşünüre göre varlık düşüncesi ve insanın varolması dilden bağımsız bir şekilde gerçekleşemez. Dil olmadan varolanlar açığa çıkamayacağı gibi, dil varolanı ilk kez adlandırır (Erçatan, 2019). Varlığın gizlenmesi ve aydınlanması olarak hakikat şiirleştirilerek (dile dökülerek) gerçekleşir. Edebiyat bunun yollarından birisidir. Esere ve sanatçıya kaynaklık eden sanatın varlığı, hakikatin etkili kılınmasıdır. Sanat, varlığın içinde açık bir yer açar. “Şiir” hakikatin aydınlatıcı tasarımının yalnızca bir biçimidir (Tepebaşılı, 2011).

Heidegger’e göre sanatsal yaratma, hakikatin eser de ortaya çıkmasıdır. Öncesi olmayan, sonradan olamayacak olan bir varlığın yani hakikatin eserde ortaya çıkışıdır. Dil, varlık olarak varlığı açığa çıkarır. Heidegger’ göre dilin önemi varlığı adlandırmasında yatar. Heidegger sanat eserini öncelikle insana ve dile bağlar. Sonuç olarak Heidegger’in sanat anlayışı, onun varoluş felsefesinin doğal bir uzantısıdır, doğal olarak onun etkisini taşır. Bu anlayış sanatlar arasında edebiyata, edebiyat türleri arasında şiire özel bir konum yükler (Tepebaşılı, 2011).

Gadamer’e göre ise hermeneutik, sanat alanının tümünü ve bu alanın kompleks sorunlarını içine alacak ölçüde kuşatıcı anlamıyla anlaşılacak durumundadır. Her sanat eseri anlaşılma ihtiyacı duyan başka herhangi bir metin gibi anlaşılmalıdır. (Gadamer, 2008).

Sanat bağlamında Gadamer’in dikkat çektiği bir diğer önemli kavram da sembol kavramıdır. Sembol, Gadamer için; anlatı nesnesinin kişiyle iletişim kuracağı bağlantıyı temsil etmesi bakımından önemlidir. Semboller sayesinde, dinleyici/izleyici, eserde karşılaştığı anlatıda kendini bulmaktadır (Karadeniz, 2020).

Gadamer’de oyun ve mimesis sanat eserini oluşturan ve onu ontolojik bakımdan anlamayı mümkün kılan kavramlar olarak öne çıkarlar (Kor, 2018). Gadamer şiir sanatında olduğu kadar diğer sanatlarda da taklit öğretisinin geçerliliğini savunur. Buna göre taklit dediğimiz şey, “daha fazla bir şey yapmaya çalışmadan, bir şeyin orada olmasına izin verme” şeklinde anlaşılmalıdır. Taklit eden kişinin durumu ise, “taklit ettiği şeyi bilebileceği tarzda doğrularak varlık kazanmasına imkân hazırlayan insan”ın durumudur (Kor, 2018).

II Postino

Eserleri dünya çapında yaklaşık otuz dile çevrilmiş, aynı zamanda birçok ödül almış Hırvat kökenli Şilili yazar Antonio Skármeta, 1973'te Pinochet diktatörlüğünün başlamasıyla Batı Almanya'ya göç eder ve 1989'da Şili'ye döner. Skarmeta'nın Türkçeye önce *Ateşli Sabır* daha sonra *Neruda'nın Postacısı* olarak çevrilen romanı *Ardiente paciencia* (1985), memleketi Şili'de komünist doktrini benimsediği iddiasıyla İtalya'ya sürgüne gönderilen Şilili şair Pablo Neruda'nın burada geçirdiği günleri konu alır.

Roman, Şilili şair Pablo Neruda'nın (1904-1973) hayatındaki gerçek olayları kurgusal olarak işler. Gerçek adı Ricardo Eliécer Neftalí Reyes Basoalto olan Pablo Neruda, 1971'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülür. Aynı zamanda bir diplomat ve politikacı olarak da ün kazanır. İspanya'da yaşadığı dönemde Franco'nun, Garcia Lorca'yı idam etmesi, hayatının geri kalanına bir komünist olarak devam etmesine neden olan etkenlerden biridir. 1945'te Komünist Parti Senatörü olarak seçilir ancak 1948'de parti yasadışı ilan edilir ve hakkında bir tutuklama emri çıkarılır. Eşiyle birlikte Avrupa'ya kaçan Neruda, kısa bir süre de İtalya'nın batısındaki

Capri Adası'nda kalır. 1952'de Şili'ye döner. 1973'te, Augusto Pinochet'nin iktidara gelmesiyle Neruda'nın Şili'nin geleceğine dair beslediği umutlar sona erer.

Eser önce 1983'te Skármeta'nın bizzat yönettiği *Ardiente Paciencias* başlığıyla, 1994 yılında da Michael Radford'un yönetmenliğinde *Il Postino* adıyla sinema perdesine aktarılır. Başrollerini Massimo Troisi ve Philippe Noiret'in paylaştığı film, ticari başarı elde etmesinin yanı sıra En İyi Film Müziği dalında Oscar kazanır.

Skármeta'nın romanını filme uyarlanırken önemli değişiklikler yapılır. Hikâye, İtalya'da hayali Cala di Sotto adasına aktarılır. Filmde Mario Jiménez, Mario Ruoppolo; Beatriz, Beatrice Russo olarak yer alır. Tarih, 1950'li yıllara taşınır. Böylece Neruda'nın ölümü filmde yer almaz. Şair son sahnede adaya döndüğünde sağlıklıdır. Filmin orijinal dili İtalyancadır ancak Catan librettoyu İspanyolca olarak kaleme alır. Operanın başlığı ise tanınırlık açısından İtalyanca olarak kalır. Beatrice ve Matilde operada, filme oranla daha aktif rol alırlar. Müzikal ve metinsel temaları aşk düetleri izler. Özellikle Matilde için, roman ve filmdeki son derece seyrek cümlelerin aksine operada Neruda ile uzun düet ve diyaloglar tasarlanır (Cortez, 2013).

Neruda'nın postalarını teslim etmek üzere işe alınan Mario, barmen Beatrice'ye âşık olur. Ancak eğitimsiz olduğu için duygularını ifade edemez. Mario, Beatrice'nin kalbini kazanmayı umarak şiir dilini öğrenmede Neruda'dan yardım ister. Postacısının içinde bulunduğu ümitsiz durum karşısında Neruda, Mario'ya yardımcı olur. Mario ve Beatrice evlenir. Neruda, sürgününün askıya alındığını öğrenir ve Şili'ye dönmesine izin verilir. Mario'ya Şili'den bir mektup gelir. Neruda'nın onu unutmadığını düşünerek çok mutlu olan Mario, bunun Neruda'nın sekreterinden, şairin kişisel eşyalarının gönderilmesini talep eden bir not olduğunu görünce üzülür. Mario, Neruda için bir kayıt hazırlar. Yıllar sonra Neruda, adaya döner ve kafede Beatrice ve oğlunu görür. Oğullarının doğumundan hemen önce, Mario'dan Napoli'deki komünist bir mitingde Neruda'ya adanmış olduğu şiirini okuması istenir. Mario, şiiri okumaya başlamadan polis tarafından vurulur ve hayatını kaybeder. Beatrice, Neruda'ya bir mektup ve ses kaydı verir.

Fotoğraf 1: Charles Castronovo

Karakterlerin, Allende zamanında Şili'deki demokratik süreci destekleyen insanları temsil ettiği açıkça belli olan eserde (Lampugnani, 2005) Skármeta, görünüşte birbirine benzemeyen iki insanı bütünleştirerek metaforların işleyişini gözler önüne serer. Hem roman hem film hem de opera, yaşlanan şair ile bir balıkçının oğlu olan Mario arasındaki dostluğu ön plana çıkarır. İki adam arasındaki dostluk, genç adamın hayatındaki karmaşıklıkları keşfetmesi ve Neruda'dan bunu şiirsel bir dille ifade etmeyi öğrenmesi ile gelişir. *Il Postino* hem insan doğasını hem de yorumlama eylemini evrimsel bir perspektiften konu alan bir sanat eseri olarak karşımıza çıkar. Kişinin belirli bir dünyevi çevre bağlamında yer alan zamansallığı, her anlayış eyleminde temel bir unsurdur ve hermeneutik anlayış kendini dilde gösterir (Randall, 2017).

Il Postino, metin olarak, dünyamızı okumanın veya yeniden incelemenin gerekliliğini, yine dünyamızı yorumlama stratejilerimizi, dilin ekolojik, çevresel bağlam ve koşullarını gözler önüne serer. Kişinin sorgulaması zamansal ve tarihsel olarak dilbilimsel terimlerle anlaşılır. Heidegger'in iddia ettiği gibi mecazi anlamda "Dil insanın temelidir".

Eser, bir iletişim aracı olarak dil kavramını tematikleştirir (Randall, 2017). Mario, aynı zamanda Dante Alighieri'ye ilham veren kadının da adı olan Beatrice'yi etkilemek için şiirsel bir şekilde konuşabilmeyi ve yazabilmeyi arzulamaktadır. Mario'nun Neruda'ya şair olmakla ilgili sorduğu soru karşısında Neruda'nın yanıtı şu olur: "Şair olmak istiyorsanız, yürürken düşünebilmelisiniz. Artık kumsaldan koya yürüyeceksiniz ve denizin hareketini gözlemledikçe metaforlar icat edeceksiniz. " Mario yanıt verir: "Ve bana bu metaforlar gelecekler mi? " Neruda: "Kesinlikle." Ardından Pablo Neruda, Mario için "Ode to the Sea" adlı şiirini okur. Birkaç dakika sonra Mario cevap verir: "Bu sözler üzerine savrulan bir tekne gibi hissettim." Neruda: "Sözlerimin etrafında dönen bir tekne gibi mi? Mario ne yaptığını biliyor musun? Bir metafor icat ettiniz. " Mario: "Ama bunu istemediğim için sayılmaz." Neruda: "Anlam önemli değil, görüntüler kendiliğinden ortaya çıkar". Bu konuşma, *Il Postino*'nun temelini oluşturan soruyla sonuçlanır. Mario sorar: "O zaman tüm dünya'nın başka bir şeyin metaforu olduğunu mu söylüyorsun?" Neruda, Mario'ya cevap vermekten kaçınır (Randall, 2017). Neruda'nın Mario'ya şair olma konusundaki tavsiyesi, özgürleşme metaforunu işaret eder. Neruda, Mario'ya doğayı, dünyanın metnini okumasını tavsiye eder. Neruda için bakmak ve görmek her zaman zaten bir okuma, yorumlama ve anlam oluşturma biçimidir. Yine, metinlerarası olarak hem şairi hem de postacıyı meşgul eden insanın doğa ile olan ilişkisidir. Eser, insanın sosyal dinamiklerini ön planda tutsa da alt metin insanın doğa ile olan ilişkisini tanımlamaktır. Mario, Neruda'nın kayıt cihazını kullanarak, kendi şiirini oluşturur ve doğanın sesini estetik güzelliğin metaforları olarak kaydeder (Randall, 2017). Doğrudan dil ve insan yaşamı arasındaki ilişkiye ve dilin varlığına, işleyişine ilişkin sorularla karşımıza çıktığı için yorumu tematikleştirir. Metin, esasen ve kaçınılmaz olarak anlatının dilsel karmaşıklığıyla ilişkili olarak, kendi yorumlama etkinliğimizin bilinçli farkındalığıyla bizi karşı karşıya getirir.

Neruda'nın aynı zamanda Mario'nun psikanalisti olduğu düşünülebilir. Seanslar, postacının şairin villasına düzenli aralıklarla bisikletle yaptığı yolculuklarla temsil edilir. Bu ziyaretler, Mario için sevgi, edebiyat, ilişkiler ve nihayetinde kendisi hakkında bilgi edinmesi için fırsata dönüşür. Neruda, Mario'ya dünya hakkında alternatif perspektifler ve onu tarif etmek için bir dil sunar (Sabbadini, 2001).

Eserde, Mario'nun Beatrice'ye olan sevgisi, Pablo Neruda'nın ülkesine olan sevgisiyle paraleldir. Mario, insan ve toplumun bir üyesi olarak kendi değerinin farkına varır (Lampugnani, 2005).

Fotoğraf 2: Plácido Domingo- Charles Castronovo

Skármeta, Allende zamanında Şili'deki duruma ilişkin görüşünü alegorik olarak aktaran bir alt metin oluşturmak için *Ardiente paciencia*'da cinsel ve şiirsel imgeler kullanır. Beatrice ve Dante Alighieri'ye yapılan atıflar, Mario'nun genç kıza, Neruda'nın da Şili'ye olan aşkı arasındaki paralelliğe dikkat çeker (Lampugnani, 2005).

Bestecinin kendisi tarafından senaryodan uyarlanan libretto, romanın değil, filmin ana hatlarını izler. Filmde olduğu gibi, operada da Mario'nun Beatrice'i etkilemek için kullandığı Neruda'nın şiirlerinden alıntılar olmakla birlikte, aryların temelini belirli şiirlerden oluşturur. Örneğin; Neruda'nın 1. perde, 2. sahnedeki arylası "Desnuda", Neruda'nın "100 Aşk Sonesi" nin XXVII. sinden, 1. perde, 5. sahnedeki arylası "Aquí en la Isla" "Oda al mar" şiirinden alınmıştır. Aryayı izleyen diyalogda, Neruda ve Mario denizin hareketini açığa çıkaran kelimelerin ritmi hakkında konuşurlar. Bu, şiirsel dil, yeni olan ve yolculuğunun bu noktasında yalnızca içgüdüsel tepkiler verebilen Mario'nun naif karakteriyle uyumludur. 2. perde 7. sahnedeki arya "Chile, la sangre de tus hijos" Neruda'nın senatör olduğu zamanlarda maden işçileri için yazdığı Canto General (Sıradan İnsanların Şarkısı) kitabında "Elegía"dan uyarlanmıştır. 2. perde'nin düğün sahnesinde, Neruda, Mario ve Beatrice için, Nikaragualı şair Rubén Darío'nun "Canción de carnaval" adlı şiirinin bir bölümünden "Para volar" adlı şarkıyı söyler. Bu şarkıyla Mario ve Beatrice arasındaki kelebek metaforuna gönderme yapılır. Neruda ve Matilde'nin düetinde ise Meksikalı şair Manuel Acuña'nın, "Nocturno a Rosario" şiirinin onuncu kıtasından alıntı yapılır.

Filmde Mario, cehaletten okuryazarlığa doğru evrilirken, operada bu gelişim, metinsel malzemenin yanında müzikal dil olarak da gözlemlenir ve giderek daha lirik bir ifade ile söylemeye başlar. Neruda'dan ilham alan Mario, kendi etkileyici sesini bulur (Cortez, 2013).

Fotoğraf 3: Placido Domingo- Charles Castronovo

Catán operasında, müziğin de katkısıyla, Neruda'nın Mario üzerindeki etkisini kitapta veya filmde olduğundan daha etkili bir şekilde ortaya koyar. Operada Mario, Neruda'nın kısa cümlelerini kelimesi kelimesine tekrar eder ve operanın sonunda Mario, Neruda'nın sahip olduğu aynı ifade tarzını ve tonu taklit eder.

Genel olarak Catán, sözcükleri ve müziği işleyiş biçimi ile duyguların sözlü ifadesi için Neruda'nın şiirlerine romandan ya da filmde daha fazla vurgu yapar. Müzik ve librettonun yarattığı değişikliklere ek olarak, rejisi de *II Postino*'nun anlatı perspektifini etkiler. Kadın karakterlerin aryları ile birleşen operatik bakış açısı, Beatrice ve Matilde'yi erkek arzu nesnesinden, kendi başlarına çok boyutlu karakterlere dönüştürür (Cortez, 2013). Perde kapanırken Mario'nun sesinden dinlediğimiz Neruda'ya yazdığı mektup, onun kendi gerçekliğinin bir yansıması olarak karşımıza çıkar.

SONUÇ

Yararlandığı farklı sanat dalları ve disiplinler sebebiyle, birçok tarihsel, siyasi, kültürel kodları içinde barındıran opera eserlerinin yorumlanmasında müzikal sembolizm, melodi, armoni, ritim, ton, yapı, nüans gibi işitsel kodlar haricinde, dekor, kostüm, makyaj, mim gibi görsel kodlar da bu yorumlama sürecine eşlik eder. Sanat eserlerinin yorumlanmasına ilişkin teoriler, eserin gönderimde bulunduğu dış dünyaya ait verilerin araştırılmasına yönelir (Ebû-Zeyd, 2014). Sanat eserleri, doğanın ve toplumun betimlemeleridir. Bu betimlemeler, gerçek ya da imgesel, görünür ya da görünmez, nesnel ya da öznel olabilir (Guiraud, 2016). Yorumlamanın bir diğer önemli noktası, eserin yaratıcısını anlamaktır. Bauman'a göre bir sanat eserini anlamak, sanatçının niyetini yeniden kurgulamaktır (Bauman, 2017). Bu, sanatçının

yaşamındaki özel koşulların yanı sıra, içinde bulunduğu toplumsal yapının politik, ekonomik, kültürel vb. koşullarını da anlamayı gerektirir. Böylelikle yorumcu, elde ettiği verilerle kendi bakış açısından sanat eserini yorumlar.

Opera sanatında hermeneutik yönelim, müziğin ve tekstin kendimizi ve dünyamızı anlamamızı etkileme kapasitesini ortaya çıkarmayı amaçlar. Bir opera eserinin müzikal yapısı da mecazi olarak yorumlanabilir. Bu durumda metafor, dilin, dilsel doğasının dilsel olmayan bir alana transferidir. Hem tekst hem müzik, eserin kendi dünyasının ifadesi doğrultusunda gerçeğin yeniden tanımlanmasına izin verir. Opera sanatında hermeneutik, bir eserin ilettiği deneyimle ilgili olduğu ölçüde, eserin ifade gücünün, dünyayla mimetik ilişkisi üzerine daha sürdürülebilir bir düşüncenin başlangıç noktasını oluşturur. Eserin ifade ettiği ruh hali veya duyguyu örneklemesi, tropolojik bir metafor teorisini doğrular. Buna göre, bir eserin gerçeklikten uzaklığının, gerçekliğin yeniden betimlenmesinin koşulu olduğu paradoksunun, eserin ifade gücünü anlamak için vazgeçilmez olduğu ortaya çıkacaktır (Savage, 2010).

Daniel Catán, *II Postino*'da, güçlü, güzel, her şeyi kapsayan denizde zamansız bir varlık fikrini gözler önüne serer ve bu fikri, koro partileriyle ve düetlerle destekler. Kompozitör, denizi tüm karakterlerin yaşamlarında sürekli bir güzellik, hareket ve duygu kaynağı olarak nitelendirir. *II Postino*, hayatta kalma, büyüme, üreme, insanın doğayla ilişkisi gibi temalara da vurgu yaparken dilsel olarak anlamının, hermeneutiğin en önemli yapı taşlarından biri olduğunu ortaya koyar. Eser bir anlamda kendi söyleminin tropolojik yapısını oluşturur ve anlatı hem edebi hem mecazi söylemlerle, tekstin bir açıklaması haline gelir. Başka bir deyişle; metin, kendi tropolojik bileşimini yapar (Randall, 2017). Sonuç olarak *II Postino* başlıklı opera, müzikal metaforlarla birlikte, dil ve insan ilişkisi bağlamında, dilin varlığı, işleyişi ve pratiğine ilişkin sorduğu sorularla yorumu temalaştırır.

KAYNAKÇA

- Bauman, Z. (2017). *Hermenötik ve Sosyal Bilimler*. (H. Oruç, Çev.). Ayrıntı.
- Birand, K. (1998). *Kamıran Birand Külliyyatı*. Akçağ.
- Cortez, R. R. (2013). *Daniel Catán's II postino: Preparation, Premiere and Reception*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, California State University.
- Erçatan, E. B. (2019). *Martin Heidegger'in Varlık Anlayışında Sanat Yapıtının Konumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kırklareli Üniversitesi.
- Gadamer, H. G. (1995). Hermeneutik. Doğan Özlem (Ed.), *Hermeneutik Üzerine Yazılar* içinde s. 11-28. İnkilap.
- Gadamer, H. G. (2002). Hermeneutiğe giriş. Hüsamettin Arslan (Ed.), *Hermeneutik ve Hümniter Disiplinler* içinde s. 1-61. Paradigma.
- Gadamer, H. G. (2008). Hakikat ve yöntem 1. cilt (H. Arslan ve İ. Yavuzcan, Çev.). Paradigma.
- Güçlü, A. ve diğerleri (2007). Felsefe sözlüğü. Bilim Sanat Yayınları.
- Heidegger, M. (2018). *Varlık ve Zaman* (Kaan Ökten, Çev.). Alfa.
- Işık, E.- Serim, H. (2017). İktisadi 'hermeneutik'le 'anlamak'. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 67-90.

- Karadeniz, İ. (2020). Program müziği kavramına hermeneutik bir yaklaşım. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 23, 21-33.
- Kor, H. M. (2018). Hans- Georg Gadamer’de sanat eseri. *Felsefe Arkivi*, 48, 45-56.
- Lampugnani, R. (2005). The superfluous and the missing metaphor in il postino. *AJOL Vol. 18, No. 2*, 34-57. DOI: 10.4314/issa.v18i2.66614
- Randall, D. (2017). Biopoetics and hermeneutics: the postal metaphor in il postino. *Interdisciplinary Literary Studies, Vol. 19, No. 3*, 345-371. <https://doi.org/10.5325/intelitestud.19.3.0345>
- Sabbadini, A. (2001). Letters, words and metaphors: a psychoanalytic reading of Michael Radford's 'il postino'. Glen O. Gabbard (Ed.) *Psychoanalysis and Film* içinde, 9. bölüm. Routledge.
- Savage, R. W. H. (2010). *Hermeneutics and Music Criticism*. Routledge. Tepebaşılı, F. (2011). Heidegger’e göre sanat ve sanat eserinin kökeni. (F. Tepebaşılı çev.), *Sanat Eserinin Kökeni* içinde s. 99-119. De Ki.
- Topakkaya, A. (2007). Felsefi hermeneutik. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 75-92.

Web Sayfaları

- Fotoğraf 1. <https://www.pbs.org/wnet/gperf/il-postino-from-la-opera-about-the-opera/1200/> adresinden erişildi. (ET: 08. 07. 2021)
- Fotoğraf 2. <https://m.facebook.com/Il-Postino-Opera-by-Daniel-Catan-106133066170190/> adresinden erişildi. (ET: 08. 07. 2021)
- Fotoğraf 3. <https://operaclick.it/node/2574> adresinden erişildi. (ET: 08. 07. 2021)